

MERIUPOSKUORIAISEN ESIINTYMINEN ESPOON KEILARANNASSA 2020

Pauliina Saarman ja Jouni Leinikki

MARINE BIOLOGICAL AND LIMNOLOGICAL CONSULTANTS

Veneentekijäntie 4

FI-00210 Helsinki, Finland

Tel. +358 (0)45 679 0300

OTSIKKO: Meriuposkuoriaisen esiintyminen Espoon Keilarannassa 2020

PÄIVÄMÄÄRÄ: 19.8.2020

TEKIJÄ(T): Pauliina Saarman ja Jouni Leinikki

JULKAISU: Alleco Oy raportti n:o 12/2020

JULKAISIJA: Alleco Oy, Veneentekijäntie 4, 00210 Helsinki, <http://www.alleco.fi>

VIITTAUSOHJE: Saarman, P., Leinikki, J. 2020 Meriuposkuoriaisen esiintyminen Espoon Keilarannassa 2020. Alleco Oy raportti n:o 12/2020. Alleco Oy 19.8.2020.

Kansikuva: Meriuposkuoriaispariskunta hapsividalla Espoonlahdessa 07/2020 © Alleco Oy

Raportti sisältää Maanmittauslaitoksen kartta-aineistoa 8/2020

Sisältö

Johdanto	4
Tutkimusalue ja menetelmät.....	4
Tulokset	5
Tulosten tarkastelu.....	5
Kirjallisuus.....	6

Johdanto

Työ liittyy Espoon Keilaniemen asemakaavan muutoshankkeeseen, alueella 220831. Tarkoituksena oli selvittää, vaarantaako suunniteltu rantarakentaminen meriuposkuoriaisen (*Macroplea pubipennis*) suojelun tason.

Meriuposkuoriainen on luonnonsuojeluasetuksella erityisesti suojeltava laji sekä EU:n luontodirektiivin liitteen II laji, jota löytyy vain Suomesta ja Ruotsista (Ruotsin ensimmäinen havainto tehtiin Perämerellä 2018). Suomessa runsaimmat esiintymät on havaittu Espoonlahdella.

Valtakunnallisessa uhanalaisuusarviossa meriuposkuoriainen on luokiteltu vaarantuneeksi (VU) lajiksi (Luonnonsuojelulaki 46 §), sillä sen luontainen säilyminen Suomessa on vaarantunut. Laji kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteen II lajeihin. Meriuposkuoriainen on säädetty myös erityisesti suojeltavaksi lajiksi (Luonnonsuojelulaki 47 §, LSA 913/2005), eikä erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeää esiintymispaikkaa ei saa hävittää eikä heikentää. Meriuposkuoriainen on lisäksi rauhoitettu koko maassa (LSA 714/2009). Uudenmaan ELY-keskus myönsi Alleco oy:lle luvan kuoriaisten käsittelyyn päätöksellä UUDELY/6896/2020.

Meriuposkuoriainen elää koko elämänsä veden alla matalissa murtovesilahdissa. Laji käyttää tärkeimpänä ravintokasvinaan hapsivitaa (*Stuckenia pectinata*) sekä lisäksi ahvenvitaa (*Potamogeton perfoliatus*) ja ärviötä (*Myriophyllum spp.*) (Saari 2007). Samaan uposkuoriaisten sukuun kuuluvat rantauposkuoriainen (*Macroplea mutica*) ja järviuposkuoriainen (*Macroplea appendiculata*) elävät osin meriuposkuoriaisen kanssa samoilla alueilla (Vahtera ym. 2018)

Tutkimusalueen läheisestä Keilalahdesta etsittiin meriuposkuoriaisia tuloksetta vuonna 2018 (Leinikki 2018). Myöskään vuonna 2011 ja 2012 tehdyssä selvityksessä Otaniemestä ei löydetty meriuposkuoriaisia. Rantauposkuoriaisia (*Macroplea mutica*) sen sijaan havaittiin sekä aikuis- että kotelovaiheissa. Tutkimuksen yhteydessä mallinnettiin Espoossa tehtyjen meriuposkuoriaishavaintojen perusteella lajille suotuisimmat avoimuusolosuhteet. Laaditun mallin perusteella Keilaranta saattaisi sopia meriuposkuoriaiselle erinomaisesti (Syväranta & Leinikki 2012).

Vuonna 2019 Alleco Oy kartoitti Keilaniemenrannan asemakaava-alueen rantaviivan ja laati lausunnon, jonka mukaan rannan läheinen vesialue ei ollut meriuposkuoriaiselle soveliaista elinympäristöä. Lausunnossa todettiin myös, etteivät silloiset suunnitelmat, joissa meritäyttöjä ei ollut, vaarantaisi lajin suotuisan suojelun tasoa.

Keilarannan nykyisessä rakentamissuunnitelmassa vesialuetta ruopataan ja täytetään, mikä tuhoaa merenpohjan senhetkisen eliöstön. Jotta meriuposkuoriaisen suojelua ei rakentamisella vaarannettaisi, halusi tilaaja selvittää lajin esiintymismahdollisuuden töiden vaikutusalueella.

Työn Alleco Oy:ltä tilasi 11.3.2020 Ilmarinen Oy:n puolesta Pekka Rantala Indepro Oy:stä. Kartoituksen toteuttivat tutkimussukeltaja Pauliina Saarman sekä Samuli Majamäki.

Tutkimusalue ja menetelmät

Meriuposkuoriaisia etsittiin pintasukeltamalla sekä tarkastelemalla haralla kerättyjä ravintokasvinäytteitä 16.7.2020. Säätila oli puolipilvinen ja vähätuulinen. Kartoitettu alue, jossa kuoriaisen ravintokasveja esiintyi, oli syvyydeltään 0,5-1,3 metriä. Näkyvyys oli ruovikon reunassa veden sameuden ja sinilevien vuoksi heikko,

vain noin 30 cm, mutta ruovikon sisään muodostuneissa aukoissa vesi oli kirkkaampaa. Meriuposkuoriaisen etsintään harjaantunut tutkimussukeltaja liikkui ruovikon reunassa ja sisällä etsien ravintokasveilta sekä pohjasta. Erityisen tarkkaa huomiota kiinnitettiin hapsivitaesiintymiin. Lisäksi ravintokasveja nostettiin haralla veneeseen tarkasteltaviksi, jolloin on mahdollista havaita aikuisten kasviin kiinnittyneiden yksilöiden lisäksi myös uposkuoriaisten (*Macroplea sp.*) toukat ja kotelot.

Kuva 1. Keilarannan kartta. Kartoitettu alue on merkitty vihreällä värillä. Taustakartta MML 2020

Tulokset

Kartoituksessa ei havaittu meriuposkuoriaisia tai muita uposkuoriaislajeja täysikasvaisina eikä toukkina tai koteloina. Tarkastellulla alueella kasvillisuuden valtalajeja ovat meriuposkuoriaiselle soveltuvat hapsivita, ahvenvita ja ärviät, sekä lisäksi karvalehti (*Ceratophyllum demersum*) ja ruovikkoa muodostava järviruoko (*Phragmites australis*). Paikoittain ruovikon reunassa havaittiin myös irtonaista rakkohaurua (*Fucus vesiculosus*). Vitoja ja ärviää esiintyi kuitenkin vain suhteellisen harvassa ja kapealla alalla ruovikon reunassa sekä sisällä. Kasvien päällä oli myös ajautunutta levää sekä sedimenttiä.

Tulosten tarkastelu

Meriuposkuoriainen on todennäköisesti hidas levittäytymään uusille elinalueille, sillä se liikkuu kävelemällä kasvien pinnoilla ja pohjassa. Se on heikko uimaan ja viihtyy suojaisissa merenlahdissa. Tässä kartoitettu alue voisi sopia lajille vesisyvyyden ja kasvillisuuden puolesta, mutta ohikulkeva vilkas veneliikenne aiheuttaa aallokkovaikutusta ja siten muuttaa suojaisuusolosuhteita. Näin Keilaranta ei mahdollisesti olekaan aivan yhtä soveltuva meriuposkuoriaisen elinympäristöksi.

Kartoituspäivän olosuhteet olivat suotuisat ja alue tutkittiin perusteellisesti. Lajia ei ole välittömällä lähialueilla tehdyissä kartoituksissa havaittu. Toteamme siksi, että alueen muokkaaminen ei heikennä meriuposkuoriaisen suotuisaa suojelutasoa.

Kirjallisuus

Leinikki, J. 2018. Meriuposkuoriaisen esiintyminen Espoon Keilalahden alueella. Alleco Oy raportti n:o 9/2018. Alleco Oy 9.8.2018.

Saari, S. 2007: Meriuposkuoriaisen, *Macrolea pubipennis* (Coleoptera: Chrysomelidae), levinneisyysja elinympäristövaatimukset Espoonlahdessa. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto. Biotieteellinen tiedekunta. 51 s. + liitteet. Verkossa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe200801221042>

Syväranta, J. & Leinikki, J. 2012. Meriuposkuoriaisen esiintyminen Otaniemessä 2012. Alleco Oy raportti n:o 12/2012. Alleco Oy 5.12.2012

Vahtera, V.; Laaksonen, R.; Kiviluoto, S.; Kaunisto, K.M. & Biström, O. 2018: Sympatric occurrence of three leaf beetle species of *Macrolea* Samouelle, 1819 (Coleoptera, Chrysomelidae, Donaciinae) in Finland with a key to species in Northern Europe. *Aquatic Insects* 39(1), s. 21-42.